

SUNUŞ

Kurtuluş Savaşı tarihinin “Güney Cephesi” harekât alanı, İran sınırında Toros geçitlerine kadar, ortalama 1000 km genişliğinde ve 250 km derinliğinde olup Fırat Nehri ile iki kesime ayrılmıştır. Ayrı ayrı özellikler gösteren bu iki kesimin doğusunda Elcezire Cephesi, batısında da Adana Cephesi kurulmuştur.

Bu cephenin Elcezire kesiminde İngiliz kuvvetleri ile silahlı bir çarpışma olmamıştır. Buna karşılık Adana, Antep, Maraş ve Urfa bölgesinde Fransız kuvvetleriyle savaşılmış ve özellikle Adana, Kozan, Saimbeyli, Zeytin (Süleymanlı) bölgesinde ayaklanan ve çetecilik yapan Ermenilerle çarpışmalar olmuştur.

Kurtuluş Savaşı'nın başlarında, Elcezire bölgesinde terhis zorunluluğu dolayısıyla mevcutları çok azalan 13'üncü Kolordu bulunmaktaydı. Fırat batısından Toros geçitlerine kadar uzanan Antep, Maraş, Adana bölgesinde ise hiçbir ordu birliği yoktu. Buradaki birlikler, İtilaf devletlerinin baskısıyla Torosların kuzeyine çekilmişlerdi. Böylece askerî kuvvetten yoksun olan bu bölgede İngilizler ve Fransızlar her fırsattan faydalanarak Türk halkına zarar verdiler. Fransızlardan gördükleri ilgi ve yardımlarla bölgede mevcut silahlı Ermeniler de Türk halkına her türlü zulmü yapmaktan çekinmediler.¹

Bu durum karşısında her yerde haksızlığa ve saldırılara karşı bir tepki başladı ve bölge halkı kendi kendini savunmak zorunda kaldı. Böylece millî mukavemet fikri doğmuş, millî kuvvetler meydana getirilmiştir.

Sivas Kongresi'nde, yapılmakta olan saldırıları önlemek için Adana bölgesinde bir millî teşkilat (Kuvayımillîye) kurulması kararlaştırıldı. Ayrıca bölgeye yakın askerî birliklerce yardım yapılması Heyet-i Temsiliye tarafından emredildi.²

Doğu ve batı cephelerinde çok üstün kuvvetlere karşı eksik mevcut ve kısıtlı malzeme ile vatanını savunmaya çalışan Türk milleti, güney cephesinde de her bakımdan üstün araç ve gereçle donatılmış Fransız kuvvetlerine karşı Ankara Anlaşması (20 Ekim 1921)'na kadar savaşarak “Misakımillî” ile çizilmiş olan sınır içinde işgale uğramış topraklarımızın kurtarılmasını sağladı. Yılmadan ve büyük bir imanla yapılan Millî Mücadele üç yıl sürmüştür.

Bu eser, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı arşivinde bulunan belgeler ve diğer eser ve belgelerden faydalanılarak hazırlanmıştır.

Karşı tarafın harekâtı hakkında, dış kaynaklara dayanan resmî belge ve eser bulunamamıştır. Şahısların yazdıkları özel eserlerde ise genellikle muharebe durumlarına temas edilmemiş, olaylar hikâye şeklinde anlatılmıştır. Bu nedenle muharebelerde karşı tarafa ait kuvvetlerin

¹ İsmet Görgülü; ATATÜRK' ten Ermeni Sorunu, Bilgi Yayınevi, İstanbul 2002, s. 14.

² İhsan Sakarya; Belgelerle Ermeni Sorunu, Gnkur Basımevi, Ankara 1984, s. 406.

durumunun meydana çıkarılmasında yalnız Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı arşivindeki belgelerden faydalanmak zorunda kalınmıştır.

Güney Cephesi diye adlandırılan bu kitap, her bakımdan birbirinin tamamlayıcısı olan Elcezire ve Adana Cephesi komutanlıklarının bölgelerini kapsamaktadır. Çok kez Elcezire Cephesi Komutanlığına bağlı kuvvetler, Adana Cephesi Komutanlığı emrine verilmiş ve uzun süre birlikte muharebe etmişlerdir. Bu sebeple her iki cepheye birden “Güney Cephesi” adı verilmiştir. Fakat bu cephe Kurtuluş Savaşı’nda 9 Kasım 1920’de Batı Cephesi’yle birlikte kurulan Güney Cephesi ile karıştırılmamalıdır. O cephe Afyonkarahisar’ı ve Antalya bölgelerini; bu kitaba adı verilen Güney Cephesi ise İran sınırından Toros geçitlerine kadar olan bölgeyi kapsar.

Kurtuluş Savaşı sırasında Revandiz bölgesinde yapılan harekât en yakın ilgisi dolayısıyla Güney Cephesi’yle birlikte incelenmiş ve bu kitapta yer almıştır.

Bu kitap, Türk milletinin hürriyet ve egemenliğini elinden almak isteyenlere karşı, neler yapmaya muktedir olduğunu gösteren birçok örnekle doludur.

Tarih yazarı Uzman Emekli Tümgeneral Ahmet Hulki SARAL tarafından yazılmış olan bu eser, Askerî Tarih Etüt Merkezi (ATEM)’ne bağlı Askerî Tarih Şubesinde daha önce görev yapmış olan Tarih Uzmanı Atike KAPTAN ve hâlen görev yapan Tarih Uzmanı Alev KESKİN tarafından güncellenerek yeniden yayına hazırlanmıştır.

Abdullah ATAY
Korgeneral
ATASE ve Dent. Başkanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

İÇİNDEKİLER III

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

SIYASİ, COĞRAFİ DURUM VE TARAFLARIN ASKERİ GÜÇLERİ

1. Siyasi Durum..... 5

a. Dış Siyasi Durum..... 5

b. İç Siyasi Durum..... 8

c. Yunanların Batı Anadolu'ya Ayak Basmaları ve İzmir'in İşgaline Türk Milletinin Tepkileri..... 9

ç. Ermeni Sorunu..... 10

(1) Ermenistan Sorununda İngiliz Görüşü..... 11

(2) Ermenistan Sorununda Amerika Birleşik Devletleri'nin Görüşü 11

(3) Ermenistan Sorununda Fransız Görüşü..... 11

(4) Ermenistan Sorununda Yunan Görüşü..... 12

(5) Adana Bölgesinde Ermeni Sorunu..... 12

d. Fırat'ın Doğu Kesiminde İngilizlerin ve Fransızların Siyasi Faaliyetleri..... 13

(1) Adana Bölgesi..... 18

(2) Suriye Bölgesi..... 20

2. Coğrafi Durum..... 22

a. Amaç..... 22

b. Bölgenin Coğrafi Bakımdan Tasviri..... 22

(1) Fırat Nehri Doğusunda..... 22

(a) Dağlar..... 22

(b) Ovalar..... 23

(c) Akarsular, Göller ve Bataklıklar..... 23

(ç) Göller..... 24

(d) Bataklıklar..... 25

(e) İklim ve Hava Şartları..... 25

(f) Sosyolojik Durum..... 25

(g) Ekonomik Durum..... 26

(2) Fırat Nehri Batısında.....	28
(a) Tabii Coğrafyası; Coğrafi Mevkisi ve Yüz Ölçümü.....	28
(b) Yüzey Şekilleri.....	28
(c) Adana Bölgesinden Orta Anadolu'ya Geçmek İçin Başlıca İstikametler.....	29
(ç) Bölgede Başlıca Önemli Dağlar.....	30
(d) Ovalar.....	30
(e) Akarsular, Göller ve Bataklıklar.....	30
(f) Göller.....	31
(g) Bataklıklar.....	32
(ğ) İklim ve Hava Şartları.....	32
(h) Sosyolojik Durum.....	33
(ı) Ekonomik Durum.....	33
c. Güney Cephesi'nin Askerî Bakımdan Değerlendirilmesi.....	35
ç. Sonuç.....	36
3. Tarafların Askerî Güçleri.....	37
a. Türk Silahlı Kuvvetleri.....	37
(1) 15 Mayıs 1919'da Türk Kuvvetlerinin Konuşu.....	37
(2) Fırat Nehri Doğu Bölgesi.....	38
(3) Fırat Nehri Batı Bölgesi.....	41
(4) Türk Deniz ve Hava Kuvvetleri.....	42
b. İşgal Kuvvetleri.....	42
(1) İngiliz Kuvvetleri.....	43
(2) Fransız Kuvvetleri.....	43
(3) İşgal Kuvvetlerinin Deniz ve Hava Gücü.....	45
(4) Ermeni Kuvvetleri.....	46
c. Güney Cephesi'nde İngiliz İşgali ve Bölgenin Fransızlara Devrine Kadar Geçen Olaylar.....	49
(1) İskenderun'un İşgali.....	49
(2) Adana'nın İşgali.....	51
(3) Kilis Bölgesinde.....	52
(4) Antep Bölgesinde.....	54
(5) Maraş Bölgesinde.....	55

(6) Urfa Bölgesinde.....	58
ç. Suriye İtilafnamesi.....	60
d. Fransız İşgali ve Fransızlara Karşı Millî Direnmenin Başlaması (Sivas Kongresi'nden Önce).....	62
(1) Nur Dağları Bölgesinde Yapılan Millî Direnmeler.....	62
(2) Ali Batı Olayı.....	64
(3) Kilis'in Fransızlar Tarafından İşgali.....	65
(4) Maraş'ın İngilizler Tarafından Fransızlara Devri (30 Ekim 1919).....	65
(5) Uzunoluk Olayı (31 Ekim 1919).....	67
(6) Kaledeki Türk Bayrağının Fransızlar Tarafından İndirilmesine Halkın Tepkisi.....	68
(7) Urfa'nın Fransızlara Devri (30 Ekim 1919).....	70
(8) Antep'in İngilizler Tarafından Fransızlara Devri (5 Kasım 1919).....	71
e. Fransızlara Karşı Kuvayımillîye Teşkilatı (Sivas Kongresi'nden Sonra).....	73
(1) Sivas Kongresi'nde Millî Ordu Teşkili İçin Alınan Kararlar.....	73
(2) Sivas Kongresi'nden Sonra Kuvayımillîye'nin Kurulması.....	77
(3) Toroslar Bölgesinde Kuvayımillîye'nin Kurulması.....	79
(4) Silifke, Mersin Bölgesinde Kuvayımillîye'nin Kurulması.....	81
(5) Osmaniye Bölgesinde Kuvayımillîye'nin Teşkili.....	82
(6) Haruniye Bölgesinde Yapılan Millî Mücadele Hareketleri, Haruniye ve Bahçe Bölgesinin Fransızlardan Temizlenmesi.....	83
(7) Maraş'ta Kuvayımillîye'nin Kurulması.....	85
(8) Antep'te Kuvayımillîye'nin Teşkili.....	88
(9) Urfa'da Kuvayımillîye'nin Kuruluşu.....	88
(10) Kilis'te Kuvayımillîye'nin Kurulması.....	89

İKİNCİ BÖLÜM

FRANSIZ İŞGALİNDEN MÜTAREKEYE KADAR SÜREN DEVREDEKİ OLAYLAR (30 EKİM 1919 - 30 MAYIS 1920), MÜTAREKE (30 MAYIS 1920), MÜTAREKEDEN SONRA ADANA VE ELCEZİRE CEPHE KOMUTANLIKLARININ KURULMASI (26 HAZİRAN 1920)

1. Fransız İşgalinden Mütarekeye Kadar Süren Devredeki Olaylar ve Harekât.....	91
a. Maraş Bölgesinde.....	91
(1) Maraş Dolaylarındaki Faaliyetler ve Çarpışmalar.....	91
(a) Eloğlu (Türkoğlu) Çarpışmaları (5 - 7 Ocak 1920).....	92

(b) Araplar Çarpışması (13 Ocak 1920).....	94
(c) Harabe Çarpışması (19 Ocak 1920).....	95
(2) Maraş Şehri İçindeki Muharebelere Önce Meydana Gelen Olaylar.....	96
(a) Bertiz Kuvayımilliyesi'nin Taarruzu.....	97
(b) Maraş Şehri İçinde Millî Mücadele'nin Başlaması (21 Ocak - 11 Şubat 1920).....	97
(3) Türklerin Teslim Olma İsteği ve Maraş'tan Fransızların Çekilişi (11 Şubat 1920).....	106
(4) Zeytin Olayları.....	112
(5) Şar Olayı.....	114
b. Urfa Bölgesinde Meydana Gelen Olaylar.....	115
(1) Urfa'da Millî Harekâtın Başlaması.....	115
(2) Millî Kuvvetlerin Urfa'ya Girişi.....	117
(3) Urfa'da Yapılan Muharebeler.....	118
(4) Urfa'nın Boşaltılmasıyla İlgili Anlaşma ve Çekilmede Meydana Gelen Olaylar.....	127
c. Nur Dağları Bölgesinde.....	129
(1) Hamamköy Baskını.....	129
(2) Meydanekbez Çarpışması.....	130
(3) Erzin'in Geri Alınması.....	130
ç. Fırat Doğu Bölgesinin Fransızlardan Temizlenmesi.....	131
(1) Arappınarı, Sarımağara Muharebeleri (13 Nisan - 5 Haziran 1920).....	131
(2) Akçakoyunlu Muharebeleri (12 Temmuz - 4 Ağustos 1920).....	133
d. Antep Bölgesinde.....	135
(1) Kilis - Antep Yolunun Teğmen Şahin Tarafından Kapatılması ve Teğmen Şahin'in Şehit Olması.....	135
(2) Şehir İçindeki Muharebeler.....	140
(3) Antep Ermenilerinin Uyarılması İçin Yapılan Çalışmalar.....	143
(4) Antep'in Fransızlar Tarafından Kuşatılması.....	144
(a) Mağarabaşı Muharebesi (26 Nisan 1920).....	144
(b) Antep'i Çeviren Fransız Kuvvetlerine Türk Kuvvetlerinin Taarruzu (28/29 Nisan 1920).....	145

(c) Kurbanbaba Tepesi Muharebesi (3 Mayıs 1920).....	146
(ç) Akbaba Muharebesi (22 Mayıs 1920).....	148
e. Toros Geçitleri Bölgesinde Yapılan Muharebeler.....	149
(1) Hacıkirı ve Belemelik Çarpışmaları.....	149
(2) Pozantı Bölgesinde Yapılan Hareketler ve Çarpışmalar (1 Nisan 1920).....	151
(3) Birinci Kavaklıhan Muharebesi (12 Nisan 1920).....	154
(4) İkinci Kavaklıhan Muharebesi (19 - 21 Mayıs 1920).....	156
(5) Pozantı'daki Fransız Taburu Çekilirken Baskın Verilmesi ve Taburun Esir Düşürülmesi.....	157
(6) Fırat Doğusunda Güvenlik Olayları.....	159
2. Fransızlarla Yapılan Mütareke, Elcezire ve Adana Cepheleri Komutanlıklarının Kurulması.....	160
a. Mütarekenin Başında Güney Cephesi'nde Askerî Durum.....	160
(1) Pozantı ve Adana Kesimi.....	160
(2) Kozan ve Saimbeyli Kesimi.....	160
(3) Osmaniye,Ceyhan ve İslahiye Kesimi.....	160
(4) Maraş Kesimi.....	160
(5) Urfa Kesimi.....	161
(6) Antep Kesimi.....	161
b. Mütareke İsteği ve Sebepleri.....	161
c. Mütarekenin Yapılışı ve Mütareke Şartları	162
ç. Mütareke Şartlarının Tatbikatı.....	165
d. Mütareke Devresinde Tarafların Faaliyetleri ve Olaylar.....	167
(1) Türk Birliklerinin Kurulması ve Donatımı.....	167
(2) Mütareke Süresince Suriye ve Adana'da Fransız Faaliyetleri.....	168
(3) Mütarekede Adana Bölgesindeki Olaylar.....	169
e. Adana Bölgesindeki Yeni Teşkiller ve Kuvvetlerin Durumu	171
(1) Yeni Emir ve Komuta Değişikliği	171
(2) Elcezire ve Adana Cephesi Komutanlıklarının Teşkili (26 Haziran 1920).....	174
(a) Adana Cephesi Komutanlığının Kurulması	174
(b) 9'uncu Tümen (Maraş Tümeni)in Teşkili.....	175

(3) Mütarekeden Sonra 29 Haziran 1920'de 41'inci Tümenin Durumu...	176
(a) Sahil Grubu.....	177
(b) Maraş Grubu.....	177
(c) Tarsus Grubu.....	177
(ç) Birinci Kavaklıhan Grubu.....	178
(d) Kumdere Grubu.....	179
(e) Çakıt Grubu.....	179
(f) Ceyhan Grubu.....	180
(g) Seyhan Grubu.....	180

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MÜTAREKEDEN SONRA ADANA CEPHESİ KOMUTANLIĞININ 2'NCİ KOLORDU ADINI ALDIĞI TARİHE KADAR GEÇEN OLAYLAR VE 1920 YILININ SONUNA KADAR YAPILAN HAREKÂT

1. 1920 Yılıının İlk Aylarındaki Önemli Siyasi Olaylar, Batı ve Doğu Cepheleri'ndeki Askerî Durum.....	183
a. Batı Cepheleri'nde.....	183
b. Doğu Cepheleri'nde.....	184
2. Güney Cepheleri'nde.....	184
a. Adana Bölgesindeki Genel Durum	184
b. Mersin, Tarsus ve Adana Dolaylarında Yapılan Baskınlar ve Yeni Teşkiller.....	187
(1) Hacıtalip Çiftliği Baskını.....	187
(2) Adana Civarında Yapılan Çarpışmalar	189
(3) Misis Baskını (5 - 6 Temmuz 1920).....	190
(4) Tarsus Bağları Taarruzu (15 - 19 Temmuz 1920).....	191
(5) Tarsus'u Kuşatan Türk Kuvvetlerine Fransızların Taarruzu (27-29 Temmuz 1920)	194
(6) 41'inci Tümenin Eksik Olan Alaylarının Teşkili	197
(7) Adana'ya Askerî Vali Atanması.....	197
(8) Küçük Ziyarettepe (Birinci Eshab-ı Kehf) Taarruzu (15 - 17 Ağustos 1920)	198
(9) Fransız Donanmasının Bombardımanı	199
(10) Kurttepe ve Çakıt Bölgesinde Yapılan Fransız Taarruzları (20 Kasım 1920)	199
c. Kozan, Haçın Olayları ve Muharebeleri.....	204

(1) Kozan (Sis) Olayları.....	204
(2) Haçin (Saimbeyli) Olayları.....	207
(a) Haçin'in Durumu.....	207
(b) Haçin Dolaylarında Yapılan Hareketler.....	209
(c) Haçin'e Yapılan Son Taarruzlar ve Haçin'in İşgali.....	213
ç. Osmaniye ve Nur Dağları Bölgesinde Yapılan Muharebeler.....	219
(1) Osmaniye ve Nur Dağları Bölgesinde 1920 Yılı Başlarındaki Durum	219
(a) Mercin Muharebeleri.....	219
(I) Birinci Mercin Muharebesi (18 Ağustos 1920).....	219
(II) İkinci Mercin Muharebesi (28 Ağustos 1920)	220
(b) Kovanbaşı Çarpışması (10 - 13 Ekim 1920).....	221
(c) Kanlıgeçit Dolaylarındaki Muharebeler (1 - 10 Kasım 1920)	223
(ç) Mamure Baskını (15 Kasım 1920) ve Bölgedeki Diğer Olaylar	226
3. Antep'te Mütarekeden Sonra Yapılan Muharebeler, Batı Cephesi'nin İkiye Bölünmesi ve Adana Cephe Komutanlığının 2'nci Kolordu Adını Alması.....	228
a. Antep'te Mütarekeden Sonra Yapılan Muharebeler	228
(1) Mütarekeden Sonra Yapılan İlk Türk Taarruzu (29 Temmuz 1920) ..	228
(2) Nafak Boğazı Çarpışmaları (9 Ağustos 1920)	232
(3) Özdemir Bey'in Antep'e Gelişi ve Antep'in Teslim Olması İçin Yapılan Fransız Teklifleri.....	233
(4) 19 Ağustos 1920'de Yapılan Türk Taarruzu ve Antep'in Kuşatmadan Kurtarılması.....	234
(5) Fransız Karşı Taarruzu (21 Ağustos 1920).....	238
(6) Çınarlıcamı Çarpışması (10 Eylül 1920).....	240
(7) İkinci Nafak Boğazı Muharebesi (20 Eylül 1920).....	241
b. Batı Cephesi'nin İkiye Bölünmesi (9 Kasım 1920), Adana Cephesi Komutanlığının 2'nci Kolordu Adını Alması (10 Kasım 1920), Antep'in Takviyesi, 2'nci Kolordu Karargâhının Antep'e Gelişi ve Bundan Sonra Yapılan Muharebeler	242
(1) Batı Cephesinin İkiye Bölünmesi ve Adana Cephesi Komutanlığı'na 2'nci Kolordu Komutanlığı Adının Verilmesi ve 41'inci Tümenin 3 Mıntıkaya Ayrılması	242
(2) 5'inci Tümen'in Antep'e Gelişi.....	242

(3) Akçakoyunlu Muharebesi (16 Kasım1920).....	243
(4) 4'üncü Fransız Tümeninin Antep'e Gelişi	245
(5) Fransızların Taarruzu (24 - 26 Kasım 1920) (Kroki - 29) ve 2'inci Kolordu Karargâhının Antep'e Gelişi	245
(6) Fransızların 9'uncu Tümen'e Taarruzları (1 Aralık1920).....	248
(7) 4'üncü Fransız Tümeninin Antep'ten Geriye Alınması	250
(8) 19 - 23 Aralık 1920 Muharebeleri	250
(9) Antep'i Kuşatmadan Kurtarmak İçin Yapılan Türk Taarruzu (27 Aralık 1920)	252
4. 30 Haziran 1920'den Sene Sonuna Kadar Geçen Önemli Siyasi Olaylarla Cephelerdeki Genel Askerî Durum	254
a. Siyasi Durum.....	254
b. Askerî Durum.....	255

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1921 YILI BAŞLARINDA BATI CEPHESİNDE YAPILAN MUHAREBELER İLE SİYASİ SONUÇLARI, 1921 YILINDA GÜNEY CEPHESİ HAREKÂTI VE 2'NCİ KOLORDUNUN BATI CEPHESİ'NE ALINMASI, ANKARA ANLAŞMASI

1. 1921 Yılı Başlarında Batı Cephesi'nde Yapılan Muharebeler İle Siyasi Sonuçları, Antep Bölgesinde Yapılan Son Muharebeler	257
a. 1921 Yılı Başlarında Batı Cephesi'nde Durum.....	257
b. 1921 Yılı Başında Fransızların Antep'lilere Teslim Olmaları İçin Yaptıkları Teklif.....	258
c. İkizkuyu Çarpışması (18 Ocak 1921)	258
ç. Antep Kuşatmasının Kaldırılması ve Antep'in Kurtarılması İçin Yapılan Muharebe (2'nci Kolordunun Antep Taarruzu) (25 Ocak 1921)	261
d. 30 - 31 Ocak 1921 Gecesi Yapılan Türk Taarruzu	262
e. Antep'in Düşmesi (8 Şubat 1921).....	267
f. Antep'in Tesliminden Sonra İki Taraf Kuvvetlerinin Durumu.....	270
(1) Türk Kuvvetleri.....	270
(2) Fransız Kuvvetleri.....	270
g. Gaziantep Muharebeleri Sırasında Gereç ve Mühimmat Yapımı	270
ğ. Zeytun Bölgesinde Son Olaylar	270
2. 2'nci Kolordu Birliklerinin Batı Cephesi'ne Alınması ve Bundan Önceki Siyasi Olaylar	272
a. Siyasi Olaylar.....	272

b. 2'nci Kolordu Birliklerinin Batı Cephesi'ne Alınması.....	273
3. Ankara Anlaşması, Sınır Komisyonları ve Bölgenin Boşaltılması	274
a. Ankara Anlaşması.....	274
b. Komisyonlar ve Faaliyetleri.....	283
c. Adana Bölgesinin Fransızlar Tarafından Boşaltılması	284
4. Ankara Anlaşması Sırasında Batı ve Doğu Cephelerinde Askerî Durum	286
a. Batı Cephesi.....	286
b. Doğu Cephesi.....	287
5. Güney Cephesi'nde İdari Faaliyetler.....	288
a. Genel.....	288
b. Personel Faaliyetleri.....	289
(1) Subay İkmali.....	289
(2) Er İkmali.....	289
(3) Kuvayımillîye'de Personel İkmali.....	290
c. Lojistik Faaliyetler.....	290
(1) Güney Cephesi Birliklerinde Lojistik Teşkilat.....	290
(2) İkmal İşleri.....	291
(3) Sıhhiye, Veteriner ve Tahliye İşleri.....	293
(4) Ulaştırma.....	293
(5) Hizmetler.....	293
(6) Kuvayımillîye'de Lojistik Faaliyetler	294

BEŞİNCİ BÖLÜM
REVANDİZ HAREKÂTI VE MUSUL HAREKÂT TASARISI
(1920 - 1923)

1. Bölgenin Özelliği ve Önemi.....	295
2. Revandiz Harekâtının Başlaması.....	296
3. Özdemir Bey Müfrezesinin Kurulması.....	299
4. Revandiz Bölgesindeki Faaliyetler.....	302
5. Derbent Muharebesi (31 Ağustos 1922).....	305
6. Simko'nun Teslimi, Şeyh Mahmut İle Yapılan Temaslar ve Diğer Olaylar.....	309
7. Musul İçin Harekât Tasarısı.....	310

8. İngilizlerin Revandiz Taarruzu ve Müfrezenin İran'a Sığınması.....	313
a. Türk Kuvvetlerinin Durumu.....	314
b. İngiliz Kuvvetlerinin Durumu.....	314
SONUÇ.....	317
Kaynakça.....	323
Dizin.....	335
Ekler (Biyografiler, Fotoğraflar, Kuruluş ve Krokiler).....	349